

Quercus Simonkaiana Wagn.

Quercus Robur L. f. *brevipes* Heuff. — *Qu. lanuginosa* Lam.

Irta: {
Von: { **Wagner János** (Budapest).

1 táblával. — Mit 1 Tafel.

Nagytermetű, *Robur* - külsejű fa, fiatal ágai molyhosak, rügyei tojásalakúak; levelei közepes nagyságúak, hosszúkásak, inkább a *Robur* leveléhez hasonlóak; átlag 10 cm. hosszúak és alsó felük átlag 2.5 cm., felső részük 5 cm. széles, zöldek, mindkét lapjukon $\pm$ a *lanuginosa* mezének megfelelő csillagszőrökkel, nyár végéig azonban erősen lekopaszodók és csak a visszájukon pelyhesek a vastagabb erek mentén; rövid, átlag csak 5 mm. hosszú nyelük pelyhes; lemezük alapja $\pm$ szíves, füles és az alsó 2—2 karéj jóval rövidebb, csak félakkora, mint a felsők, a levél alsó fele tehát feltűnően keskenyebb. Termése csumátlan, kisebbszerű, csészepikkelyei forma és mez tekintetében a *lanuginosa* és *Robur* pikkelyei közé helyezkednek; makkja átlag 1×2 cm. méretű.

Terem a delibláti kincstári homokpuszta Dumáka nevű tölgyesében Gerebenc mellett. A *Qu. Simonkaiana* az eddig leírt fajvegyületek és fajváltozatok egyikével sem azonos.

SIMONKAI pld. (Hazánk Tölgyfajai és Tölgyerdei 1890.) a *Quercus robur* és *lanuginosa* vegyülékéből két változatot írt le: a *dévensis*-t és *Kerner*-t.

Arbor excelsa habitu *Qu. Roburis* ramis junioribus pubescentibus, gemmis ovatis, foliis mediocris magnitudinis, oblongis, magis eis *Qu. Roburis* similibus, circa 10 Cm. longis, in parte inferiore c. 2.5 Cm. in superiore 5 Cm. latis, viridibus, utrinque indumento ei *Qu. lanuginosae* simili e pilis stellatis consistente obtectis, sub fine aestatis vero decalvescentibus et tantum subtus secus nervos crassiores puberulis, petiolis brevibus, c. 5 Mm. longis pubescentibus suffultis, basi plus-minus cordatis, lobis binis inferioribus superioribus multo c. dimidio minoribus parte inferiore folii itaque conspicue angustiore.

Fructibus sessilibus, e minoribus, squamis cupulae quoad formam inter eas *Qu. Roburis* et *Qu. lanuginosae* intermediis, glandibus c. 2 Cm. longis, 1 Cm. latis.

Hab. in quercetis praedii aerialis arenosi prope Gerebenc (in Hungaria meridionali siti) loco Dumáka dicto.

Quercus Simonkaiana kann weder mit den bisher publicierten Eichenbastarden, noch mit den Varietäten der *Qu. lanuginosa* identifiziert werden.

SIMONKAI hat in: «Hazánk Tölgyfajai és Tölgyerdei 1890.» zwei Formen der Combination *Qu. Robur* $\times$ *lanuginosa* unterschieden: *Qu. dévensis* u. *Qu.*

A *dévensis* a szerző felfogása szerint *Robur* $\times$ *sublanuginosa*. Tényleg hosszú kocsányú, nagyobb csészéjű, pikkelyei inkább a *Robur* csészepikkelyeivel egyezők, de levelei inkább valamelyes *conferta* (BORBÁS szerint *Haynaldiana*) hatást sejtetnek.

A *Qu. Kernerii* (*subrobur* $\times$ *lanuginosa* SIMK.) levelének igen apró csillagszőre világosan mutatja, hogy a *kocsánytalan* tölggy vegyüléke a pelyhes tölggyvel. SIMONKAI (Erd. Ed. Fl. 1886.) maga is így értelmezte és tévedett, amikor 1890-ben ezt a kombinációt a *Robur* $\times$ *lanuginosa* összetétellel feleсерélte.

A *Qu. Simonkaiana* tehát a *Qu. Kernerii* SIMK., illetőleg a *Qu. glabrescens* KERN.-rel nem azonosítható.

BORBÁS a *Qu. Robur* és *lanuginosa* fajvegyülékei közül 4 formát különböztet meg: a *semilanuginosa*-t, csomája 10—45 mm. h. levele formája szerint a *lanuginosa* és *Robur* levele közé esik, vagy inkább a pelyhes tölggyéhez hasonló, közep-nagyságúak vagy kisebbek; de csészéje nagyobb, pikkelye inkább *Robur*-jellegű, a mez és csomája révén inkább *Robur* $\times$ *sublanuginosa*; a *Qu. Kanitziana* BORB. talán inkább *Robur* $\times$ *lanuginosa* f. *cuneiseeta*, mert levelének karélyai majdnem háromszögűek,

Kernerii. Qu. dévensis wäre nach seiner Auffassung *Robur* $\times$ *sublanuginosa*. Die langen Fruchtsstiele, die grösseren Fruchtblätter, die Schuppen der Fruchthülle deuten auf diese Kombination, aber die grossen, verbreiteten Blätter weisen auf die Beteiligung von *conferta* oder auf die eines *conferta*-Bastardes: nach BORBÁS vielleicht auf die von *Haynaldiana*).

Qu. Kernerii SIMK. (*subrobur* $\times$ *lanuginosa* SIMK. l. c.) entspricht ganz sicher der Kombination *lanuginosa* $\times$ *sessilis*. Die sehr kleinen Sternhaare, die die Blätter bedecken, beweisen es unbestreitbar, und es ist unerklärlich weshalb SIMONKAI, nachdem er diesen Bastard im J. 1886 (Erd. Ed. Flörája) richtig deutete, denselben im J. 1890 zur Kombination *Robur* $\times$ *lanuginosa* stellte.

Quercus Simonkaiana ist also auch von *Qu. Kernerii* resp. *glabrescens* Kern. verschieden.

BORBÁS hat 4 Formen von *Robur* $\times$ *lanuginosa*-Bastarden unterschieden; und zwar: *semilanuginosa*: Fruchtsstandstiel 10—45 Millimeter lang; die Form der Blätter steht in der Mitte zwischen den *Robur*- und *lanuginosa*-Typen, oder steht denen der *lanuginosa* näher, sie sind mittelgross. oder kleiner; Fruchtblätter grösser, Behaarung und Form der Hüllschuppen mehr *Robur*-ähnlich, also: *Robur* $\times$ *sublanuginosa*; *Qu. Kanitziana* BORB. entspricht vielleicht eher einer *Robur* $\times$ *lanuginosa* f. *cuneiseeta*; denn

inkább hegyesek, van jókora csumája stb.; a *suberispa* BORB. = *Robur* $\times$ *lanuginosa* f. *crispata* leveleinek széle hullámos; a *tridactyla* BORB. pedig a végső ujszerűen megnyúlt karélyairól nevezetes. ASCHERSON és GRAEBNER (Synopsis. IV. p. 529.) ide vonja a *Qu. dévensis* SIMK.-t, jókora kocsánya is van.

Mindezekkel szemben a *Qu. Simonkaiana* csumátlan (csumája legfeljebb pár mm. h.). A pelyhes tölggy bármely eddig leírt alakjától pedig szembe-tűnően megkülönböztetik a zöld, nagy, sajátságos alakú, *Robur*-szerű levelek és a fának is *Robur*-szerű külseje.

A mellékelt tábla iparkodik helyes képet nyújtani róla.

A *Qu. Simonkaiana*, vagy a *Robur* f. *brevipes* $\times$ *lanuginosa* fajvegyületének tekinthető, (Mindkettő, kivált az utóbbi, elég gyakori a homokpusztán, kiváltképen a Dumákában), vagy pedig a *lanuginosa* lekopaszodó, eddig meg nem különböztetett olyan változatának, melynek fája, koronája, levele a kocsányos tölggyéhez hasonló.

Néhai dr. SIMONKAI L. kiváló magyar botanikusként, a magyar tölggyek lelkes kutatójának és első mesteremnek nevével nevezem, hálám jeléül.

die Blattlappen sind dreieckig oder doch ziemlich spitz, sie hat einen gut entwickelten Fruchtstiel; *Qu. suberispa* BORB. = *Robur* $\times$ *lanuginosa* f. *crispata* hat wellige Blätter; *Qu. tridactyla* BORB. charakterisiert die verlängerte vorgezogene, fingerförmige Form der 3 obersten Lappen. ASCHERSON und GRAEBNER stellen als Synonym (Synopsis IV. p. 529.) *Qu. dévensis* SIMK. dazu. Auch diese Form hat ziemlich lange Fruchtstandstiele.

Allen diesen Kombinationen gegenüber hat *Qu. Simonkaiana* sitzende Fruchtstände (Die Stiele sind höchstens einige Mm. lang). Von allen Varietäten der *Qu. lanuginosa* unterscheiden diese Eiche die grünen, grossen, eigenartig geformten *Robur*-ähnlichen Blätter, und der ganze *Robur*-artige Habitus des Baumes.

Beiliegende Tafel stellt einen fruchtenden Zweig dar.

Qu. Simonkaiana kann entweder als Bastard von *Qu. Robur* f. *brevipes* $\times$ *lanuginosa* angesehen werden (beide sind in der Dumáka und im ganzen Sandgebiete von Deliblát nicht selten, letztere sogar sehr häufig), oder aber als eine interessante ziemlich verkahlende Varietät von *lanuginosa* mit *Robur* ähnlichem Habitus und *Robur* artigen Blättern.

Ich widme diese neue Eiche dem Andenken des verdienstvollen ungarischen Forschers: DR. LUDWIG SIMONKAI, meinem ersten Lehrer und Meister in der Botanik in dankbarer Erinnerung.

Quercus Simonkaiana.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1914

Band/Volume: [13](#)

Autor(en)/Author(s): Wagner Janos [Hans]

Artikel/Article: [Quercus Simonkaiana Wagn. 53-55](#)